

Devlet Planlama Teşkilatı
Bilgi Toplumu Dairesi Başkanlığı

Çalışma Raporu 2

Kamu Sektörü Bilgisinin Paylaşımı ve Yeniden Kullanımı

Dilek YÜKSEL CİVELEK
Özlem AŞIK

Şubat 2011

**KAMU SEKTÖRÜ BİLGİSİNİN PAYLAŞIMI VE
YENİDEN KULLANIMI**

ÇALIŞMA RAPORU - 2

Dilek YÜKSEL CİVELEK

Özlem AŞIK

DPT Bilgi Toplumu Dairesi

Şubat 2011

Bu çalışma Devlet Planlama Teşkilatının görüşlerini yansıtmaz.
Sorumluluğu yazarlarına aittir.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	1
YÖNETİCİ ÖZETİ	2
1. KAMU SEKTÖRÜ BİLGİSİ	4
1.1. KAMU SEKTÖRÜ BİLGİSİNİN EKONOMİK DEĞERİ	5
1.2. AÇIK ERİŞİM VE BİLGİNİN TİCARİLEŞTİRİLMESİ	6
1.3. BİLGİ PAYLAŞIMININ ÖNÜNDEKİ ENGELLER	7
2. ULUSLARARASI YAKLAŞIMLAR	8
2.1. 2003/98/AT SAYILI AB DİREKTİFİ	8
2.2. OECD TAVSİYE KARARI [C(2008)36]	11
3. ABD VE AB YAKLAŞIMI	12
3.1. ABD	12
3.2. AB	13
3.2.1. EPSI PLATFORMU	13
3.2.2. İNGİLTERE	14
3.2.3. İRLANDA	15
3.2.4. NORVEÇ	15
4. TÜRKİYE'DE KAMU SEKTÖRÜ BİLGİSİNİN PAYLAŞIMI	16
4.1. MEVZUAT	16
4.2. ÜCRETLENDİRME	18
4.3. LİSANSLAMA	22
4.4. PAYLAŞIMI ÖNGÖRÜLEN BAZI KAMU SEKTÖRÜ BİLGİLERİ	24
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	28
6. KAYNAKÇA	30

YÖNETİCİ ÖZETİ

Kamu sektörünün, günlük işleyişi esnasında ve/veya özel projelerinde kamu kaynaklarını kullanarak ürettiği, kullandığı veya paylaştığı kamu bilgileri günümüzde giderek daha fazla önem ve değer kazanmıştır. Özellikle bu bilgilerin üretimi ve saklanması bilgi sistemlerinin girdi olarak oynadığı rol, kamu sektörünü, bilgi ekonomisinin temel bileşenlerinden olan içerik endüstrisinin önemli bir aktörü konumuna getirmektedir. Bu endüstri içerisinde, yine bilgi sistemlerinin sunduğu paylaşım, analiz, değiştirme, yeniden kullanma gibi farklı özellik ve kolaylıklar, bilginin elektronik ortamdaki yolculuğuna yeni ve yenilenebilir bir boyut kazandırmıştır. Böylece, kamunun üretmiş olduğu her tür bilgi, bulunduğu ve tutulduğu ortamdan bağımsız değil, onunla birlikte anlam kazanmaya başlamıştır. Bu süreçte, kağıt ortamında bulunan bilgiden ziyade, “sayısal bilgi” olarak adlandırabileceğimiz elektronik ortamda üretilmiş olan ya da daha sonradan bu ortama aktarılan ve elektronik ortamın sunduğu imkanlar ile şekil değiştirebilen kamu sektörü bilgisinin yeniden kullanımı gündeme gelmeye başlamıştır. Bu çerçevede, hem ekonomik hem de bilgi toplumuna dönüşüm anlamında yaratacağı katkı nedeniyle kamu sektörünün elinde bulunan özellikle sayısal bilgilerin yeniden kullanım olanakları irdelenmeyi gerektirmektedir.

Başta Amerika’da ve sonrasında Avrupa’da bilginin girdi olarak üretimde yer aldığı sektörlerde kamu sektörü bilgisinin katma değerli ürün ve hizmet üretimi amacıyla yeniden kullanımı önemli bir konu olarak ortaya çıkmış, ancak bu aleniyetin sınırlarını belirleme gereği, farklı konu ve dirençlerin gündeme taşınmasına neden olmuştur. Bu bağlamda, bir yandan bilgi edinme hakkı ve kamu sektörü bilgisinin yeniden kullanımı hususunda açık erişim rejimi ve bu rejimin sunduğu ekonomik olanaklar önem kazanırken; bir yandan da mahremiyet hukuku, kişisel verilerin korunması, telif hakları ve ülke güvenliği gibi kavramlar konusunda yasal düzenlemeler yapılmakta ve konuya ilişkin tartışmalar devam etmektedir.

Bu gelişmeler ışığında, ülkemizde de bilgi toplumu olma yolunda atılan adımlarla birlikte kamu kurum ve kuruluşlarının elinde bulunan sayısal bilgi içeriği giderek artmaktadır. Diğer taraftan, veri paylaşımı da teknik olarak kolaylaşmasına rağmen, bu bilgilerin kamu kurumları arasında paylaşımında sıkıntılar yaşanmakta, verilerin özel sektörde katma değerli üretime konu olmak üzere kullandırılmasının önünü açmayı amaçlayan bir anlayış ise bulunmamaktadır. Bu noktada temel yaklaşımın, kamuya ait verinin ücretlendirilmesi ve veri paylaşımına güvenlik, gizlilik ve telif hakkı gibi gerekçelerle kısıtlama getirilmesi olduğu söylenebilir. Dolayısıyla, bilgi toplumuna dönüşüm hedefinde olan ülkemizde bu durumun değiştirilerek değer yaratılması yönünde bir çalışma yapılmasına duyulan ihtiyaç açık olup, konuya ilişkin bir eylem 2006-2010 Bilgi Toplumu Stratejisi eki Eylem Planında¹ yer verilmiştir.

Eylem Planında yer alan 81 nolu eylem, kamu kaynakları kullanılarak üretilen bilginin kamu kurumları, işletmeler ve vatandaşlar tarafından kullanımının kolaylaştırılmasını ve bu şekilde kamunun

¹ Bilgi Toplumu Stratejisi ve eki Eylem Planı, www.bilgitoplumu.gov.tr

elindeki sayısal içeriğin ekonomiye kazandırılmasını amaçlamaktadır. Eylemde amaçlandığı şekilde düzenlemelerin yapılması durumunda; bilgiye erişim kolaylaşacak, kamu kurumları, işletmeler veya vatandaşlar bilginin üretimi yerine bir sonraki aşama olan bilgiye dayalı katma değer üretimi yönünde çalışacak ve sonuç olarak bilginin üretimi için harcanan kamu kaynaklarının toplum genelinde yaratacağı fayda daha üst seviyeye çıkarılacaktır.

Ancak, ülkemizde mevcut uygulamaların devam etmesi durumunda, yukarıda bahsedilen faydaların sağlanamayacak olmasının yanı sıra yaşanmakta olan olumsuzlukların devam edeceği de göz önüne alınmalıdır. Bu olumsuzluklar şu şekilde sıralanabilir:

1- Kamu kurumlarında veriyi yeterince paylaşamamanın sonucunda ortaya çıkan tekrarlı veri üretimi ve bunun yarattığı kaynak israfı ile veri tutarsızlığı.

2- Veri maliyetinin toplam maliyetin büyük bir bölümünü teşkil ettiği bazı kamu projelerinde ödenek sıkıntısı nedeniyle projelerin yatırım programına alınamaması veya ödeneklerin büyük bir bölümünün veri teminine harcanması sonucunda projenin tamamlanması ve başarıya ulaşılmasında sorun yaşanması.

3- Verinin özel sektör, sivil toplum kuruluşları, kar amacı gütmeyen kuruluşlar tarafından yeterince erişilebilir olmaması nedeniyle çoğu zaman sadece kamunun elinde bulunan bu tür bilgilerin kullanımına dayalı ürün ve hizmetlerin söz konusu kuruluşlarca yeterli düzeyde geliştirilememesi ve ülkemizde elektronik ortamda sunulacak hizmet sayısının istenen hızda artırılamaması.

Ekonomiye yapılacak katkı ve ülkemizin bilgi toplumuna dönüşüm vizyonu dikkate alındığında, Türkiye’de konu hakkındaki tartışmaları tetiklemek ve getireceği faydaları değerlendirmek üzere 81 nolu eylemin yeniden gündeme taşınmasında fayda görülmektedir. Bu rapor, konunun önemini ve gereğini ortaya koyarak, şu ana kadar herhangi bir gelişmenin sağlanmadığı 81 nolu eylem kapsamında bundan sonraki süreçte yapılacak çalışmanın kapsamını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

Bu çalışmada kamu sektörü bilgisi olarak bilinen kamunun elindeki sayısal içeriğin paylaşımı ve kullanımına yönelik uluslararası kuruluşların ve diğer ülkelerin konuya yaklaşımları ile ülkemizdeki mevcut uygulamalar incelenmiş, karşılaşılan sorunlar ve yapılması gerekenler ortaya konmuştur.

Ülkemizdeki durumu ortaya koyabilmek üzere konu; mevzuat, ücretlendirme prensibi ve lisanslama şeklinde üç boyutta ele alınmıştır. Hazırlanmış olan bu rapor konunun önemini ve yapılması gerekenleri ortaya koymak amacıyla olduğundan, ülkemizde hedeflenen uygulamayı hayata geçirmek üzere bundan sonra yapılması gereken iş adımlarının açıklanması gereği ortaya çıkmıştır. Bu konuya raporun son bölümünde yer verilmektedir.

1. KAMU SEKTÖRÜ BİLGİSİ

Kamu kurumları çok farklı alanlarda sunduğu, elektronik ortama taşınmış ya da taşınmamış hizmetlerin icrası sırasında pek çok bilgiyi üretmekte, toplamakta, depolamakta, kullanmakta ve hizmetin yerine getirilmesini sağlayacak ölçüde paylaşmaktadır. Bir diğer deyişle kamu, oldukça geniş bir alanda içeriğin sahibi ve kullanıcısıdır. Kamu kurum ve kuruluşlarının kanunlarla belirlenmiş temel fonksiyonlarını icra ederken, başlangıçtaki veya sonraki üretme, toplama, işleme, saklama, finanse etme yoluyla edinmiş olduğu bilgi veya bilgiye dayalı ürün/hizmetler kamu sektörü bilgisi olarak adlandırılırken; bu bilgilerin bilgiyi üreten veya tutan kamu kurumunun kendisinin, diğer kamu kurumlarının, işletmelerin veya bireylerin ticari olan veya olmayan bir amaç için ihtiyaç duyarak kullanılmasına ise yeniden kullanma denilmektedir². Burada yeniden kullanım, bilgilerin kopyalanması, yayımlanması veya yayılması suretiyle gerçekleşebilmektedir. Buna göre, idarelerin görevlerini icra ederken verileri sadece birbirleri arasında paylaşmaları yeniden kullanım olarak değerlendirilmemekte; yeniden kullanım için bilginin yeni bir üretim sürecinde değerlendirilmesi gerekmektedir.

Katma değer yaratacak üretime konu olabilecek içeriğin büyük bir bölümünü oluşturan kamu sektörü bilgisinin sayısal ortamda mevcut olması ise bilgiye kolay erişim, bilginin ticari olan veya olmayan amaçla yeniden kullanımı ve katma değerli türevlerinin üretimi bakımından bir avantaj sağlamaktadır. Bu açıdan bakıldığında, günümüzde iki tür temel teknolojiye yaşanan gelişmelerin kamu bilgilerinin içeriğini ve rolünü değiştirdiğini söylemek mümkündür. Bunlardan birincisi kamu kaynaklarının sayısallaştırılmasına veya sayısal ortamda üretimine imkan veren teknolojiler, diğeri ise bilginin hızlı biçimde yayılmasını sağlayan genişbant internet teknolojileridir³. Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki (BİT) gelişmeler, bir yandan bu bilgilerin elektronik ortamda üretilmesi ve saklanması imkanlarını sunarken, bir yandan da vatandaşlar ve ticari kullanıcılar için bu bilgilerin kullanılabilme imkanını artırmaktadır.

Her ne kadar bilgiye erişim, vatandaşların karar alma süreçlerine katılımına ve demokrasiye önemli bir katkı oluşturuyorsa da, bilginin yeniden kullanımı konusunun çıkış noktası, şirketlerin üretimleri için kamunun elindeki bazı bilgilere olan ihtiyaçları ve bu bilgilerin şirketlerin yatırım stratejilerine netlik kazandırması ve rekabet edebilirliği artırmasıdır⁴. Temelde, işletmelerin kamu sektörü bilgisine erişerek, bu bilgileri üretmek için harcayacakları kaynağı ve zamanı katma değerli ürün üretimi ve Ar-Ge faaliyetleri için harcamaları amaçlanmaktadır. Kamu sektörü bilgisinin yeni bilgi üretim süreçlerine dahil edilmesi ekonomik büyümeye ve nihayetinde vatandaşın refahına katkı sağlayabilmektedir.

² 2003/98/AT sayılı AB Direktifi

³ OECD, 2006

⁴ Papapavlou, 2000

Bu gelişmelerden hareketle, aşağıda sırasıyla; kamu sektörü bilgisinin ekonomik değeri, bu bilgilerin yeniden kullanımını teşvik eden açık erişim rejimi ile bilginin ticarileştirilmesi ve bilginin paylaşımının önündeki bazı engeller incelenmektedir.

1.1. Kamu Sektörü Bilgisinin Ekonomik Değeri

Bilginin elektronik ortam aracılığıyla kolaylıkla erişilebilme, saklanabilme ve işlenebilme özelliklerine sahip olması ve BİT aracılığıyla yenilikçi katma değerli ürün ve hizmete dönüşme potansiyeli, bilgiye dayalı ürünler için önemli bir pazar oluşturmakta ve bu pazara olan talep de giderek büyümektedir⁵.

Avrupa Komisyonu Bilgi Toplumu Genel Müdürlüğü tarafından 2000 yılında PIRA International adlı firmaya yaptırılan “Avrupa’daki Kamu Bilgisinin Ticari Kullanım için Yaygınlaştırılması” adlı çalışmada; Avrupa Birliği (AB) genelinde devletin kamu bilgileri için yaptığı yatırımın değerinin 9,5 milyar Avro, ekonomide bu bilgilerin katma değerli kullanımı ile yaratılan ekonomik değer ise 68 milyar Avro⁶ olduğu tahmini yapılmıştır (Tablo 1). Uygulama açısından AB’den oldukça farklı olan, açık erişim rejiminin yaygın olduğu ve kamu kurumlarının telif hakkının bulunmadığı Amerika Birleşik Devletleri (ABD)’nde ise tahmini yatırım değeri 19 milyar Avro iken tahmini ekonomik değer 750 milyar Avro’dur⁷.

Tablo 1. Kamu Sektörü Bilgisinin Yıllık Yatırım Değeri ve Ekonomik Değeri

	AB	ABD
Kamu kurumlarının yaptığı yatırımın değeri (€)	9,5 milyar	19 milyar
Ekonomik değeri (€)	68 milyar	750 milyar

⁵ Bargmann vd., 2004

⁶ Avrupa Komisyonu’nun 2006 yılında yaptırmış olduğu MEPSIR çalışmasına göre AB genelinde kamu sektörü bilgisinin toplam pazar büyüklüğü 27 milyar Avro olarak tahmin edilmiş ve PIRA çalışması ile farklılık şu şekilde açıklanmıştır:

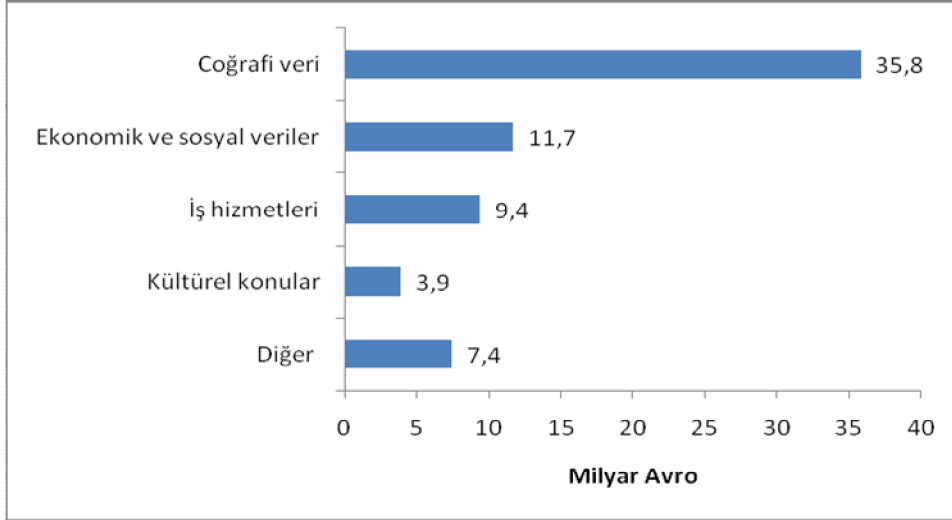
Kamu sektörü bilgisinin ekonomik önemi hakkında genel olarak veri eksikliği mevcuttur. PIRA hesaplamalarında MEPSIR Araştırmasından oldukça farklı bir yaklaşım kullanılmıştır. PIRA Araştırmasında yatırım değerinin tahmini sınırlı sayıda ve etraflıca ele alınan çalışma temelinde yapılmıştır. Sonuç olarak, çalışmada elde edilen değerlerin tek tek bakıldığında oldukça sağlıklı, ancak toplamda erişilen değer açısından daha az sağlıklı olduğu söylenebilir. Diğer taraftan, ekonomik değer (milli gelirin kamu sektörü bilgisinin kamuya açılması üstüne inşa edilmiş sanayi ve faaliyetlere atfolunabilecek parçası) tahmini milli hesaplara dayalı olarak yapılmıştır. Bu da pazar büyüklüğü için daha geniş bir tanım kullanılması anlamına gelmekte ve rakamların büyüklüğünü açıklamaktadır. MEPSIR Araştırmasındaki toplam değer yalnızca birinci el tekrar kullanıcıların yarattığı değerlerin toplamını yansıtmaktadır. PIRA’daki toplam ise bir şekilde kamu sektörü bilgisi ile ilişkili olmuş tüm firmaları kapsama almıştır. Önemli olan, bilgi endüstrisinin ABD’deki gibi milli ekonominin önemli bir bölümünü teşkil edip etmemesi değil katma değer ne kadarının kamu sektörü bilgisine bağlanabileceğidir. Ayrıntılı bilgi için bakınız:

(http://ec.europa.eu/information_society/policy/psi/docs/pdfs/mepsir/executive_summary.pdf)

⁷ PIRA International, 2000

PIRA Araştırmasına göre, AB’de 68 milyar Avro’luk ekonomik değere sahip kamu sektörü bilgisinde en büyük pay coğrafi bilgiye aittir (Şekil 1). PIRA çalışmasının yapıldığı 2000 yılından bu yana günlük hayatta ve iş hayatında coğrafi bilgi temelli uygulamaların arttığı düşünülecek olursa, şu anda coğrafi bilginin ekonomik değerinin çok daha fazla olduğu söylenebilir.

Şekil 1. Kamu Sektörü Bilgisinin Sektörler İtibarıyla Ekonomik Değeri

1.2. Açık Erişim ve Bilginin Ticarileştirilmesi

ABD’de uygulanan sınırsız ve açık erişim politikasına göre, vatandaşların ödedikleri vergilerden genel bütçe aracılığıyla üretimi finanse edilen kamu sektörü bilgisine erişim için, üretim maliyetine katlanan vatandaşların tekrar ücret ödemelerine gerek bulunmamakta ve kamu malı olarak görülen kamu sektörü bilgisi ticari bir değeri olsa bile ücretlendirilmemektedir. Marjinal maliyet olarak adlandırılan, üretilen mal veya hizmetin ücretlendirilmesinde üretim maliyetinin aşılmaması hususu bu noktada temel prensiptir⁸.

Diğer taraftan, açık erişim politikasının uygulanmadığı, üretilen bilginin üreten kurumun malı olarak görüldüğü ve kamu sektörü bilgisinin telif hakkı ile korunduğu durumlarda ise AB’de olduğu gibi bilgi ticarileştirilmektedir. Bilginin ticarileştirilmesi için kamunun uyguladığı farklı yöntemler şunlardır:

- i) bilginin kendisini satmak,
- ii) bilginin ticari kullanım imtiyazını sözleşme ile özel sektöre bırakmak,
- iii) bilgiye istinaden genel kullanım lisansları vermek,

⁸ Demirbaş, 2004

- iv) temel verilerin yayınlanması amacıyla özel veya katma değerli mal/hizmet üretilebilmesi için genel sözleşmeler imzalamak⁹.

1.3. Bilgi Paylaşımının Önündeki Engeller

Kamu sektörü bilgisine erişim, bu bilgileri geliştirme imkanları ve bu bilgilerin ticari olan veya olmayan şekilde yeniden kullanılabilme olanaklarının çeşitlendiği ve kolaylaştığı günümüzde, kamu sektörü bilgisinin daha etkin ve verimli kullanılabilmesinin önünde bir takım engeller bulunmaktadır.

Bir sonraki bölümde daha ayrıntılı olarak incelenecek olan 2003/98/AT sayılı AB Direktifine göre, ilgili ülkede bulunan ve yürürlükte olan erişim düzenlemesi ile bir kamu bilgisine erişime izin verilmişse o bilgi yeniden kullanılabilir bir bilgidir. Ancak bir bilgi açıklanabilir (erişilebilir) değilse yeniden kullanmak da mümkün olmayacaktır. Kamunun elinde bulunan bilgilere potansiyel kullanıcılar tarafından erişim ve bu bilgileri yeniden kullanım, çoğunlukla sınırlayıcı olan veya erişim ya da yeniden kullanım karşısında açık olmayan düzenlemelerle kısıtlanabilmektedir. Bazen de bilgilerin kullanımı için katlanılan maliyet ile bilginin kullanımı ile elde edilecek fayda arasında orantılı olmayan (fahiş) fiyatlar uygulanmaktadır. Özellikle bu fiyat engeli, kamu bilgilerinin daha farklı bir mecrada kullanımını oldukça zorlaştırmaktadır.

Bilginin ekonomiye kazandırılması düşünce ve uygulamaları doğası gereği beraberinde çeşitli kısıtlama ihtiyaçlarını da gündeme getirmiştir. Kısıtlar bilginin mahremiyeti, ticari sırların ve özel hayatın korunması, devletin güvenliği, fikri mülkiyet gibi kavramlar ekseninde gelişmiş, bu çerçevede özellikle hukuk alanında yeni düzenlemeler ihdas edilmiş ve önleyici bir taktikle olası zararların önüne geçecek yapılar kurulmuştur. Kamu sektörü bilgisinin yeniden kullanımı konusu hukuki düzenlemelerle de içiçe geçmiş olup, bu kapsamda Anayasa, Bilgi Edinme Hakkı Kanunu, Mahremiyet (Veri Koruma) Kanunları, Fikri Mülkiyet Hakkı Kanunu ve Rekabet Kanunu ilgili kanunlar arasında sayılabilir¹⁰.

Demokrasi ve insan hakları konuları da kamu sektörü bilgisinin yeniden kullanılmasında dikkate alınması gereken başlıklardır. Kamu sektör bilgisine erişimin ve kullanımın kolaylaştırılmasında, kullanıma açılacak bilgilerin farklı kategorilere ayrılabilir nitelikte olması nedeniyle, erişim düzenlemeleri farklı düzeylerde uygulanabilmektedir. Bu durumda yeniden kullanıma açılacak bilgilerin esas ve usullerini belirleyen düzenlemeler ilgili oldukları alanın hasasiyetlerine özgü tasarlanmalıdır. Aksi halde, kamunun elinde bulunan ve özel koruma gerektiren, vatandaşların şahsi durumlarını ilgilendiren bilgilerin paylaşılması ile bireylerin kendileri hakkında tutulan bilgilerin nasıl kullanılacağı konusunda belirleme hakkını ifade eden mahremiyet hakkı arasında bir çatışma ortaya çıkacaktır. Kamu bilgilerinin paylaşılmasında bu hassas dengenin gözetilmesi oldukça önemlidir.

⁹ a.g.e.

¹⁰ Burkert, 2004

2. ULUSLARARASI YAKLAŞIMLAR

Bu bölümde konunun uluslararası boyutu ve özellikle ülkemiz açısından da önem arz eden AB ve OECD yaklaşımları değerlendirilecektir. AB'nin kamu sektörü bilgisinin yeniden kullanımına ilişkin Direktifi, niteliği gereği üye ülkelere uyumu zorunlu kılarken; OECD çalışması sadece tavsiye niteliğindedir. AB üye ülkeleri ile Birliğe üye olmayan Norveç'in bu konuda çalışmaları devam etmekte olup Komisyon tarafından da uygulamaları takip edilmektedir. OECD üyesi pek çok ülke ise kamu bilgilerinin sadece ulusal sınırlar dahilinde değil uluslararası arenada kullanımını içeren, rekabete katkı sağlayacak düzenlemeler ihdas etmiştir.

2.1. 2003/98/AT Sayılı AB Direktifi

AB'de kamu sektörü bilgisinin yeniden kullanımı için özellikle 1989'dan bu yana devam eden çalışmalar neticesinde ortaya konan 2003/98/AT sayılı "Kamu Sektörü Bilgisinin Yeniden Kullanımına İlişkin Direktif", AB'nin Lizbon Stratejisi ile ortaya koymuş olduğu "2010 yılında dünyanın en rekabetçi ve dinamik bilgi tabanlı ekonomisi olma" hedefine hizmet etmek amacıyla. Direktif, aşağıda izleyen paragraflarda kısaca ifade edilmeye çalışılan 25 paragraflık giriş ile 15 maddelik genel hükümler şeklinde iki bölümden oluşmaktadır.

AB'nin 2003 yılında yayımlanmış olduğu Direktif iç pazardaki rekabetin artırılmasına katkı sağlayacak olan kamu sektör bilgilerinin yeniden kullanımının daha adil, orantılı ve ayrımcı olmayan bir zeminde kolaylaştırılması ve bu çerçevede Birlik üyelerinin ulusal düzenlemelerinin birbirine yakınsamasının sağlanması için ihdas edilmiştir. Direktif, bu minvalde minimum standartları tespit etmekte, yeniden kullanım koşullarının genişletilmesi konusunda ise üye ülkelere izin vermektedir. Bununla birlikte Direktif, kamu sektörü bilgisine dayanan bilgi ürün ve hizmetlerinin Topluluk çapında üretimini kolaylaştırarak özel sektöre kamu sektörü bilgisinin sınır ötesinde de kullanımını ve katma değerli bilgi üretiminde artış sağlamayı hedeflemektedir.

Direktifin konu hakkındaki ilk belirlemeleri, özellikle bilgi toplumunun bilgiye erişim ve kullanım imkanlarını artırmasıyla her bireyin hayatının etkilendiği ve son yıllarda gelişen içeriğin istihdam yaratmada etkili olduğudur. Direktife göre, kamu sektörünün görevlerini yerine getirirken sosyal, ekonomik, coğrafi, hava, turizm, iş dünyası, patent ve eğitim ile ilgili geniş bir yelpazede topladığı, ürettiği ve yaydığı bilgi ve belgelerin başka amaçlar için kullanılması yeniden kullanımı teşkil etmektedir. Kamu sektörü bilgisinin daha geniş alanda yeniden kullanımının mümkün hale gelmesiyle birlikte Avrupalı şirketlerin ekonomik büyümeye ve istihdam yaratmaya katkıda bulunacağı da ifade edilmektedir.

Direktif yeniden kullanım kararı konusunda yetkiyi ilgili ülke ve idareye bırakmakta; kamu sektörünün yeniden kullanım düzenlemelerinin o ülkelerin kamu bilgi ve belgelerini sattığı, yaydığı,

değişim yaptığı veya lisans verdiği durumlar için yönlendirici olabileceğini öngörmektedir. Direktif, üye ülkelerde bir gerçek veya tüzel kişinin ilgisini ispat şartıyla bir belgeye erişimin mümkün olduğu durumlarda (örneğin, ülkemizde tapu kayıtlarına erişim) uygulanmamaktadır. Bununla birlikte, kamu kurumlarının yeniden kullanımı verme konusunda yetkili oldukları alanlarda yeniden kullandırmanın desteklenmesi ve teşvik edilmesi önerilmektedir.

Direktifin giriş (dibace) bölümünde doküman (belge) ifadesinden ne anlaşılması gerektiği ifade edilmektedir. Buna göre belge, bilgi toplumundaki gelişmelerle paralel olarak kamu kurumlarında bulunan kağıt tabanlı veya elektronik ortamdaki ses, görüntü veya görsel-işitsel kayıtlar şeklindeki her tür olay, durum ve bilgiyi kapsamaktadır. Kısacası, değer yaratılmasına katkı sağlayacak olan ve paylaşılmasında engel bulunmayan bilgilerin buldukları veya tutuldukları ortamdan bağımsız olarak paylaşımlarının teşvik edilmesi gerekmektedir. Örneğin, özel sektörün üretim sürecinde ihtiyaç duyduğu ve paylaşımında engel bulunmayan herhangi bir bilginin, sadece kağıt ortamında tutulması nedeniyle paylaşımından kaçınılmalı, bu bilgiler kağıt ortamında veya gerekirse sayısal ortama aktararak paylaşılmalıdır.

Bununla birlikte Direktif, yeniden kullanım olanaklarının geliştirilmesinde elektronik ortamdan mümkün olduğunca faydalanılmasını öngörmektedir. Böylece bilgi talep edildiğinde en kolay şekilde paylaşımı sağlanabilecektir. Hatta bu bilgilerden engelli vatandaşların da faydalanmasının sağlanması için imkanlar dahilinde tedbirler alınmalıdır. Ancak, kurumlar bilgilerin özetini çıkarma gibi orantılı olmayan bir çaba içine girmeye zorlanmamalıdır. Bilgi toplumu ve bilgi tabanlı ekonomi gereksinimlerini karşılamayı hedefleyen, aynı zamanda ekonomik faaliyetleri, yenilikçilik ve rekabeti destekleyen bu Direktifin “Pratik düzenlemeler” başlıklı 9. maddesine göre; üye ülkeler, yeniden kullanım için uygun olan bilgi ve belgelerin aranmasını, bulunmasını kolaylaştıracak pratik düzenlemeleri de hayata geçireceklerdir. Direktif, bu pratik düzenlemelere örnek olarak, veri listeleri, çevrimiçi erişim olanaklarının oluşturulması ve bu listelerle bağlantılı portalların oluşturulmasını öngörmektedir.

Direktif ile vurgulanan bir diğer önemli konu ise bilgilerin ücretlendirilmesidir. Bu kapsamda, üye ülkelerdeki kamu kurumlarının benimsediği ücretlendirme rejiminde, bilginin yeniden kullanım fiyatının, o bilgiyi üretim ve yaymaya ilişkin *marjinal maliyeti* aşmamasının dikkate alınması gerektiği ifade edilmektedir. Böylece, bilgiyi üreten kurum zarar etmeden, ülke ekonomisine katkı sağlayacak bir uygulama benimsenmiş olmaktadır. Aynı zamanda, potansiyel bilgi kullanıcılarını bilgiyi kullanmaktan vazgeçirecek bir anlayıştan uzaklaşarak, fazladan maliyetlere katlanılması önlenecek ve tasarruf sağlanmış olacaktır.

Kamu sektörünün elinde bulunan bilgilerden sadece ekonomik değeri olanların değil, aynı zamanda yasal ve idari süreçlere ilişkin bilgilerin de paylaşılması suretiyle demokrasinin temel prensiplerinden olan bilgi edinme hakkının kapsamı genişlemiş olacaktır.

Direktife göre, bilgileri paylaşmaya yetkili bir makam, elindeki belli bilgileri yeniden kullanım için sonradan paylaşmama veya bu bilgileri artık güncellememe kararı alırsa, bu kararını en kısa zamanda mümkünse elektronik ortamda kamuya açarak bilgilendirmede bulunmalıdır.

Özellikle kişisel verilerin korunmasına ilişkin olarak söz konusu Direktifin AB'nin kişisel verilerin korunması hakkındaki Direktifi (95/46/AT) ile tam uyumlu olarak uygulanacağı da bu Direktifte açıkça ifade edilmektedir. Yani, kişisel verilerin korunmasına ilişkin kuralların saptandığı düzenlemeler nedeniyle, kamunun elinde bulunan ve yeniden kullanıma tahsis edilen bilgilerden kişisel nitelikte olanlar, kişinin rızası dışında veya anonimleştirilmeksizin yeniden kullanıma sunulamayacaktır.

Direktif, üçüncü kişilerin ve kamu kurumlarının fikri mülkiyete ilişkin haklarını ise etkilememektedir. Bu haklar, telif hakları ve ilişkili haklar olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak, telif haklarının yeniden kullanımı kolaylaştıracak yapıda kurgulanması gereği belirtilmektedir. Sınai mülkiyet hakları olan patent, marka ve endüstriyel tasarımlar ise Direktifin kapsamına dahil edilmemiştir. Ayrıca, Birlik düzeyinde 2001/29/AT sayılı bilgi toplumunda telif hakları ve ilişkili hakların uyumlaştırılması Direktifi ve 96/9/AT sayılı veritabanlarının hukuki korunmasına ilişkin Direktifler saklı tutulmuştur.

Yukarıda kapsamı açıklanan 2003/98/AT sayılı Direktif, Komisyon tarafından 7 Mayıs 2009 tarihinde gözden geçirilmiştir. Bu dönemde Komisyon, üye ülkelerin kamu kurumlarının yeniden kullanımı teşvik edecek daha aktif tedbirler almalarını önermiştir.¹¹

Diğer taraftan, dünyanın pek çok yerinde olduğu gibi Avrupa'da da etkileri oldukça şiddetli hissedilen ekonomik kriz, Birliği son 15 yıldaki verimlilik artışının neredeyse yarısını sağlayan BİT'in sunduğu imkanlara daha fazla yöneltmiştir. Avrupa Komisyonu, yaşadığı ekonomik sorunlarla mücadele ederken, Tek Pazar oluşturma çabalarında BİT'e odaklanmanın sağlayacağı katkı düşüncesiyle 3 Mart 2010 tarihinde Avrupa için Sayısal Gündem¹² Bildirisini yayımlamış ve Bildiri 17 Haziran 2010 tarihinde Avrupa Konseyi tarafından "AB'nin Sayısal Gündemi" adıyla resmi bir strateji belgesi olarak kabul edilmiştir. Önümüzdeki 10 yıl içinde Avrupa'nın hangi alanlara odaklanması gerektiğini gösteren bu stratejinin temel eylemlerinden birisi telif hakları, bunların yönetimi ve sınır ötesi lisanslar konusunda mevzuatı basitleştirmektir. Bu çerçevede Kamu Sektör Bilgilerinin Yeniden Kullanılması Hakkında Direktifin tekrar gözden geçirilmesi de bir eylem olarak belirlenmiş ve çalışmanın 2012'de tamamlanması öngörülmüştür.

Direktif gözden geçirilirken daha ziyade Direktifin kapsamı, bilgilere erişim ve bu bilgilerin fiyatlandırılması hususlarına odaklanılacaktır. Direktifi güncellemenin temel felsefesi, kamu kurumlarının

¹¹ http://ec.europa.eu/information_society/policy/psi/index_en.htm

¹² Communication From The Commission to the European Parliament, The Council, The European Economic And Social Committee and the Committee of the Regions: A Digital Agenda for Europe. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0245:FIN:EN:PDF>

ürettikleri veya ellerinde tuttıkları özellikle sayısal bilgileri pazara sunmaları ve bu bilgilerin kullanımına yönelik olarak özel sektörü teşvik etmelerini sağlamak ve kamu sektörü bilgisinin şeffaf, etkin ve ayrımcı olmayan bir zeminde sunumunu temin etmektir. Bu hizmetin yenilikçi çevrimiçi hizmetlerin gelişmesinde önemli bir kaynak olacağı değerlendirilmektedir. Gözden geçirilecek Direktifin uyum süreci halihazırda kısmen tamamlanmışsa da AB'nin yeni Sayısal Gündemi ile kamu bilgisinin sınır ötesindeki uygulama ve hizmetlere açılmasının sağlanması planlanmaktadır. Ayrıca, telif haklarına ilişkin teşvik mekanizmalarının güncellenmesinin de gündeme gelmesi kuvvetle muhtemeldir.

2.2. OECD Tavsiye Kararı [C(2008)36]

İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD)'nin 2008 tarihli "Kamu Bilgilerinin Daha Etkin Kullanımı ve Genişletilmiş Erişimi Hakkında Tavsiye Kararı [C(2008)36]", kamu bilgilerinin ve içeriğin daha geniş bir alanda etkin kullanımı ve yeni üretimlere gidilmesi sürecinde ülkelere benimsemeleri tavsiye edilen ihtiyari ilkeleri kapsamakta olup bu karara ülkelerin uyması zorunlu değildir.

OECD, kamu bilgilerinin ve içeriğin daha geniş bir alanda etkin kullanılması ve yeni üretimlere gidilmesi sürecinde ülkelere bazı ilkeleri benimsemelerini tavsiye etmektedir. Bu ilkeler; açıklık, yeniden kullanım için erişim ve şeffaf koşullar, bilgi listeleri, kalite, bütünlük, yeni teknolojiler ve uzun dönemli muhafaza, telif hakları, fiyatlandırma, rekabet, kamu-özel işbirlikleri, itiraz mekanizması, uluslararası erişim ve kullanım ve iyi uygulamaların seçilmesi şeklindedir.

Tavsiye Kararı, kamu sektörü bilgisinin ücretsiz sunumunu, bunun mümkün olmadığı şartlarda ise belirlenen ücretin bilginin saklanması ve yayılmasına ilişkin marjinal maliyeti aşmamasını kabul etmektedir. Ancak, ücretlendirme politikaları ile bilgilerin kullanıcıya maliyeti düşürülürken, bilginin kalitesinden ödün verilemeyeceği de açıkça belirtilmiştir. Diğer taraftan, katma değerli hizmet üretecek kamu ve özel sektör kullanıcılarına uygulanacak fiyatlandırma stratejisinin aynı olması ve kamu ile özel arasında haksız rekabetin yaratılmaması gerektiği de Tavsiye Kararında yer almaktadır.

3. ABD ve AB YAKLAŞIMI

Örnek ülke uygulamaları olarak, kamu sektörü bilgisinin yeniden kullanımında açık erişim rejimi ile öne çıkan ABD ile AB Direktifi doğrultusunda çalışmalar yapan ülkeler incelenmiştir.

3.1. ABD

ABD, kamu sektörü bilgisinin paylaşılması ve tekrar kullanılması yoluyla değer üretiminin öncüsü olarak kabul edilebilir. Uygulanan açık erişim politikası ve vergi sisteminin sağlıklı işlemesi ile ABD’de kamu sektörü bilgisinin kullanımından büyük fayda sağlanmıştır. Kamu sektörü bilgisini kullanarak katma değer üreten şirketlerin elde ettikleri gelirlerinden dolayı devlete ödedikleri vergiler kamunun bu bilgileri satması durumunda elde edeceği gelirden fazladır. Kamu sektörü bilgisini katma değerli ürüne dönüştüren özel sektör devlete daha fazla vergi vermekte, istihdamda artışa neden olmakta, dolayısıyla gelirler artarken istihdama, ulusal ve küresel ölçekte rekabet edebilirliğe ve kalkınmaya katkı sağlanmaktadır.

Bunun yanısıra, 2009 yılı Mayıs ayında açılan ve ABD’nin resmi bir internet sitesi olan “data.gov” portalı, vatandaşların Federal Hükümetin çeşitli birimleri tarafından üretilen bazı bilgilere erişebilmesi, bu sitede sunulan uygulamalar sayesinde analizler yapabilmesi ve bu sonuçlar doğrultusunda kendi hayatlarına yönelik kararlar almasını sağlamak üzere kurulmuş bir sitedir. ABD’de Barack Obama yönetiminin başlattığı Açık Hükümet (Open Government) İnisyatifinin bir parçası olan bu çalışma ile vatandaşlar verilere erişebilmekte, kullanabilmekte ve kendi bilgisayarına indirebilmektedir. Portalde 5 Ocak 2011 tarihi itibarıyla 305.836 veri seti bulunmaktadır¹³.

Portal kullanıcılara üst verileri (metaveri) sunmakta, veriye nasıl ulaşılabileceğini tarif etmekte ve verileri verimli şekilde kullanmaya yönelik araçları sağlamaktadır. Verilerin bir kısmı doğrudan portalden indirilebildiği gibi bazı verilere portalde sunulan linkler vasıtasıyla kurumundan ulaşılmaktadır. Portalin işletiminde, sunulan verilerin ulusal güvenliği tehlikeye düşürmemesi, gizlilik ilkelerini ihlal etmemesi ve ilgili prosedürlerde tanımlanan bütünlük ve kalite gereksinimlerini karşılama, diğer taraftan, bu portal vasıtasıyla elde edilen verilerle üretilen analizlerin doğruluğundan ve portalden edinilmiş verinin güncelliğinden idarelerin sorumlu olmaması ilkeleri benimsenmiştir. Portal, eklenen yeni veri setleri ile her geçen gün zenginleşmekte, ayrıca site hakkında vatandaşların görüşleri, düşünceleri ve tavsiyeleri alınmaktadır. Özellikle siteye eklenmesini istedikleri verileri bildirmeleri ve varolan veriler hakkında değerlendirme ya da oylama yapmaları vatandaşlardan talep edilmektedir. Sitenin kullanımına ilişkin çeşitli istatistikler de yine sitede sunulmaktadır. Bilgiye erişim ve kullanım yoluyla vatandaşın güçlendirilmesi temelinde kurulan bu portalin başarısında bireylerin göstereceği ilgi ve vereceği katkı kilit önemdedir. Verilerin portal üstünden sunumu ile bu verilerin kamu idareleri dışında yaratıcı şekilde

¹³ www.data.gov

kullanımının sağlanması ve böylece yenilikçi fikirlerin geliştirilmesinin teşvik edilmesi amaçlanmaktadır. Bu şekilde kamu daha şeffaf hale gelmekte, portal aracılığıyla sağlanan açıklık sayesinde demokrasinin güçleneceğine inanılmakta, kamuda verimlilik ve etkinliğin destekleneceği düşünülmektedir.

ABD'deki bu girişimin takipçisi olarak 10 ülke (İngiltere, Avustralya, Kanada, Yeni Zelanda, Norveç, Estonya, Yunanistan, İspanya, Finlandiya, Danimarka) açık veri (open data) uygulamasını gündemlerine almış ve çalışmalarını başlatmışlardır. Sitede oluşturulan forum ve bloglar vasıtasıyla farklı ülkelerden politika belirleyiciler, teknoloji uzmanları, veri sahipleri veya vatandaşlar da tartışmalara katılabilmektedir.

3.2. AB

AB ülkelerinin Direktifi uygulama şekilleri farklılık göstermektedir. 22 Aralık 2006 tarihi itibarıyla Avrupa Komisyonu 5 üye ülkeyi (Avusturya, Belçika, Portekiz, İspanya, Lüksemburg) Direktifi zamanında uyumlaştırmadıklarından Avrupa Adalet Divanına taşımıştır. Diğer taraftan, AB üyesi olmayan Norveç 2006 yılında "Kamu Sektöründeki Bilgi ve Belgelere Erişim Hakkına İlişkin Kanun" ile bu Direktife uyum sağlamıştır.

8 Mayıs 2008 tarihi itibarıyla ise 27 AB ülkesinin tamamı 2003/98/AT sayılı Direktifi uyumlaştırdığını Avrupa Komisyonuna bildirmiştir. Bu ülkelerin çalışmalarının bazıları Kanun şeklinde yeni düzenlemeler iken bir kısmı mevcut kanunlarda tadilat şeklinde olmuştur.

Söz konusu ülkelerden¹⁴;

- 11 üye ülke (Belçika, Almanya, Yunanistan, Romanya, İngiltere vs.) kamu sektörü bilgisinin yeniden kullanımı konusunda *yeni tedbirler* almıştır.
- 4 üye ülke (örneğin Danimarka) hem *yeni tedbirler* almış hem de eski düzenlemelerde *tadilat* yapmıştır.
- 8 üye ülke (örneğin Fransa, Hollanda, Finlandiya) *bilgiye erişim kanunlarına* yeniden kullanım ile ilgili hükümler eklemiştir.

Aşağıda AB düzeyinde kamu sektör bilgilerinin paylaşılmasına ilişkin ortak platform olan ePSI Platformu ve bazı Avrupa ülkeleri örnek olarak incelenmektedir:

3.2.1. ePSI Platformu

Avrupa düzeyinde kamu sektör bilgilerinin yeniden kullanımı ile ilgili olarak tek durak (one-stop shop) olarak gösterilen ePSI Platformu¹⁵ ulusal ölçekte ve AB ülkeleri nezdinde kamu bilgilerinin yeniden

¹⁴ http://ec.europa.eu/information_society/policy/psi/rules/ms/index_en.htm

¹⁵ <http://www.epsiplus.net/>

kullanım pazarının büyümesi, daha güçlü ve daha şeffaf bir ortam oluşmasına yönelik çalışmalar yürütmektedir.

Söz konusu interaktif tek durak Platform üzerinden, Avrupa’da ve uluslararası ortamda kamu bilgilerinin yeniden kullanımı konusundaki gelişmeler takip edilebilmekte, gelişmiş iyi uygulamalara erişim sağlanmakta, bu alanda örnekler ile hukuki olay ve gelişmeler izlenebilmektedir. Ayrıca, sanal tartışma platformları ve Topluluk düzeyinde yılda iki kez alan uzmanlarınca düzenlenen toplantılarla daha interaktif bir ortamın oluşması sağlanmaktadır. Söz konusu toplantılara ilişkin gündem ve yapılan sunumlar da yine bu platform üzerinden şeffaf bir şekilde sunulmaktadır.

3.2.2. İngiltere

İngiltere’de kamu bilgilerinin yeniden kullanıma açıldığı “data.gov.uk” platformu dünyada da öne çıkan bir örnektir. Devlet politikalarının oluşturulmasında, devletin iş ve işlemlerinde kullanılan kamu bilgilerine vatandaşların daha kolay erişim sağladıkları, aradıkları bilgileri kolayca bulabildikleri bu platform, tüm merkezi ve yerel kamu kurum ve kuruluşlarından elde edilen 4600’ün üzerinde veri seti ihtiva etmektedir. Devlet, kamu bilgilerini bu platformdan yayımlamakla vatandaşların yeniden kullanımına açmış olmaktadır. Geçmişteki uygulamaların aksine, İngiltere hükümeti, daha önce erişilmesi mümkün olmayan kamu bilgilerinin de bu site aracılığıyla paylaşılmasını desteklemektedir.

Bu platformda ham ve işlenmiş (türev) veriler yer almaktadır. Ham veriler, toplum yararına yeni hizmetlerin ortaya konmasında kullanılabilmesi gibi, sadece araştırma amacıyla da kullanılabilir.¹⁶

Bireyleri tanımlayan kişisel ve hassas veriler dışında kamu kurum ve kuruluşlarınca üretilen tüm bilgiler prensip olarak bu sitede yeniden kullanım için bulundurulabilir. Halihazırda ilan edilmiş olan ve diğer kanallardan vatandaşların erişimine açık olan bilgilerin sunulmasının önünde bir engel bulunmamaktadır.

Data.gov.uk platformunda aranan bilgilere kolay ulaşılabilmesini temin eden bir arama motoru kullanılmaktadır. Sitede mevcut olan tüm veri setleri, anahtar kelime, kategori veya kuruma göre aranabilmektedir. Ayrıca, vatandaşların paylaşılmasında yarar gördükleri bilgileri işaretleyebilecekleri bir imkan da bulunmaktadır.

Sitenin giderek daha fazla bilgi içermesi düşünülmektedir. Sitede yer alan tüm bilgilerin ticari amaçla kullanımı bir fırsat olarak görüldüğünden desteklenmekte ve devlet bu tür kullanımları memnuniyetle karşılamaktadır. Genel olarak veriler Crown Copyright (Kraliyet telif hakları) altında lisanslanmaktadır.

¹⁶ <http://data.gov.uk/about>

Siteden elde edilen bilgilerin kullanılması ile ilgili davranış kuralları seti bulunmaktadır.¹⁷ Bu davranış kurallarında kullanıcıların desteklendiği, yapmaları tavsiye edilen ve yapmamaları gereken çeşitli ilkeler yer almaktadır. Bu çerçevede, platformun interaktif olabilmesi için vatandaş görüşlerinin alınması teşvik edilmektedir. Siteden elde edilen verilerin kullanımında kaynak belirtilmesi talep edilirken, kişisel başvuruların kurumsal gibi gösterilmemesi, verilerin yanlış veya yanıltıcı bir şekilde kullanılmaması istenmektedir. Ayrıca verilerin, siyasi, suç teşkil eden, hukuka aykırı olan, ırkçı, şiddet içeren amaçlar için kullanılmaması gerekmektedir. Yine bu kurallar içinde, siteye eklenecek bilgilerde uyulması gereken diğer katılım ilkeleri de yer almaktadır.

3.2.3. İrlanda

İrlanda, 2009/98/AT sayılı Direktifi bir kararname ile (Statutory Instrument) uyumlaştırmış olup İngiltere'dekine benzer bir şekilde Direktifin 9. maddesinin uygulanmasına yönelik bir portali bulunmaktadır¹⁸. “Kamu Sektörü Bilgisinin Yeniden Kullanımı” adını taşıyan bu portal İrlanda Maliye Bakanlığı Yönetim ve Kurumsal Gelişim Merkezi tarafından geliştirilmiştir.

3.2.4. Norveç

Norveç Kamu İdaresi, Reform ve Kilise İşlerinden sorumlu Bakanlık tarafından blog olarak oluşturulan “data.norge.no” sitesinin bir süre sonra ulusal bir veri kataloğuna dönüştürülmesi amaçlanmaktadır. Bakanlık tarafından alınan, tüm kamu kurumlarını muhatap icrai kararlar bazı bilgilerin sayısal ortama aktararak yayımlanması gerektiği duyurulmuştur. Sözkonusu karar a) topluma faydalı, b) yeniden kullanılabilir, c) gizli veya açıklanmasında hukuki engel olmayan, d) yayımı yüksek maliyet gerektirmeyen veriler için uygulanacaktır. Yayımlanacak verilerin formatları, lisansları ve ücretlerine ilişkin kararın 2011’de yapılacak çalışmalar sonrasında alınması düşünülmektedir¹⁹.

¹⁷ <http://data.gov.uk/codeofconduct/>

¹⁸ <http://psi.gov.ie/>

¹⁹ <http://data.norge.no/blogg/2010/09/reuse-of-public-sector-information-the-norwegian-story/>

4. TÜRKİYE’DE KAMU SEKTÖRÜ BİLGİSİNİN PAYLAŞIMI

Kamu sektörü bilgisinin yeniden kullanımı konusu ülkemizde ilk defa 2006-2010 Bilgi Toplumu Stratejisi eki Eylem Planında ele alınmış ve 81 nolu eylem ile kamu sektörü bilgisinin uluslararası gelişmeleri yansıtacak şekilde yeniden kullanımının sağlanması için bir çalışma yapılması amaçlanmıştır. Bununla birlikte, bu konuda ülkemizde somut bir gelişme olmamıştır. Konunun AB’ye üyelik çerçevesinde uyumu zorunlu müktesebat başlıklarından olmamasının da bu alanda bir çalışma yapılmaması ve önceliğin doğmamasına sebep olduğu değerlendirilmektedir.

Bu bölümde, ülkemizde kamu sektörü bilgisine ilişkin mevzuat, ücretlendirme politikası ve lisanslama uygulamaları ile bu çalışma kapsamında paylaşımı öngörülen bazı bilgiler incelenmektedir.

4.1. Mevzuat

Ülkemizde kamu sektörü bilgisinin paylaşılmasına ve tekrar kullanımına özel bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak mevcut mevzuat içinde, kamu kurum ve kuruluşlarının geleneksel olarak ürettikleri mal ve hizmetlere ilişkin çeşitli hükümler bulunmaktadır. Genel bir düzenleme olarak, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu kamu idarelerince üretilen mal ve hizmetlerin ücretlendirilmesine ilişkin hükümler içermektedir. Söz konusu Kanunun 39. maddesine göre: “*Özel gelirlere ilişkin olarak ilgili kanunlarında belirtilen fiyatlandırılabilir mal ve hizmetlerin tarifeleri ile uygulamaya yönelik usul ve esaslar, Maliye Bakanlığının görüşü alınarak ilgili kamu idarelerince belirlenir.*” Buna göre, kamu kurumunun satışa sunabileceği/ücretlendirebileceği ve özel gelir elde edeceği mal ve hizmetlerin satış tarifesinin belirlenebilmesi için Maliye Bakanlığı’ndan uygun görüş alması gerekmektedir.

Diğer taraftan, 4736 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun birinci maddesinde “*Genel bütçeye dahil daireler ile katma bütçeli idareler, bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar, kanunla kurulan fonlar, kefalet sandıkları, sosyal güvenlik kuruluşları, genel ve katma bütçelerin transfer tertiplerinden yardım alan kuruluşlar, kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıkları ile müesseseleri, il özel idareleri ve belediyeler ile bunların kurdukları birlik, müessese ve işletmeler, özel bütçeli kuruluşlar, özelleştirme işlemleri tamamlanıncaya kadar, 24.11.1994 tarihli ve 4046 sayılı Kanuna tâbi kuruluşlar ve özel hukuk hükümlerine tâbi, kamunun çoğunluk hissesine sahip olduğu kuruluşlar, kamu banka ve kuruluşları ile bunlara bağlı iş yerleri ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca üretilen mal ve hizmet bedellerinde işletmecilik gereği yapılması gereken ticarî indirimler hariç herhangi bir kişi veya kuruma ücretsiz veya indirimli tarife uygulanmaz*” ifadesi yer almakta ve buna göre mal veya hizmetin ücretlendirilmesi gerekmektedir. Aynı maddede bu hükümden muaf tutulacak kişi veya kurumları tespit etmeye Bakanlar

Kurulu yetkili kılınmıştır. Bu kanunun, sayısal verinin gerektiğinde ücretsiz temin edilmesini engelleyici nitelikte olup olmadığı açısından incelenmesi ve gerekli görülürse değişikliklerin yapılması gerekmektedir.

Ülkemizde 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanununda ise bilgi edinmenin sınırları belirlenmiştir. Kanuna göre bazı bilgi veya belgeler bilgi edinme hakkının konusu dışında bırakılmış, bununla birlikte kurum ve kuruluşlara ayrı veya özel bir çalışma, araştırma, inceleme ya da analiz neticesinde oluşturulabilecek türden bir bilgi veya belge için yapılacak başvurulara olumsuz cevap verebilme yetkisi tanınmıştır. Ayrıca, Kanunun 29. maddesinin ikinci fıkrasında “*Bu Kanunla erişilen bilgi ve belgeler ticari amaçla çoğaltılamaz ve kullanılamaz*” hükmü yer almaktadır. Bu hüküm, bilgilerin sadece bilgiyi edinme hakkı çerçevesinde kullanılmasına izin vermekte olup, bu yolla elde edilen kamu sektörü bilgisinin ticari amaçlarla yeniden kullanımını engellemektedir. Dolayısıyla kamu bilgilerinin yeniden kullanımı bağlamında atılacak adımlarda söz konusu hükmün de değerlendirilmesi uygun olacaktır.

Ülkemizde 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ise kamu sektörü bilgisi sayılabilecek kimi verileri ilim ve edebiyat eserleri içinde tanımlamakta ve bu eserlerin telif hakkı ile korunduğunu belirtmektedir.

Diğer taraftan, özellikle kişisel veriler kamu sektörü bilgisine erişim çerçevesinde kanunlarla korunması gereken verilerdir. AB'nin 95/46/AT sayılı Veri Koruma Direktifinin uyumuna yönelik Kişisel Verilerin Korunması Hakkında Kanun Tasarısı halihazırda TBMM Adalet Komisyonunda bulunmaktadır. Bununla birlikte, 5982 sayılı “Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” Anayasa'nın 175'inci maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca, halkoyuna sunulmak üzere 13 Mayıs 2010 tarihli ve 27580 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış ve 12 Eylül 2010 tarihli halkoylaması sonucunda çoğunluğun oyuyla kabul edilmiştir. 5982 sayılı bu Kanunun 2'nci maddesi ile, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 20. maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

“Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir.”

Anayasaya eklenen yukarıdaki madde, kişisel verilerin korunması ile ilgili olarak kişiye temel bir hak ihdas etmektedir. Bu temel hak, beraberinde, kişiye kişisel verileri hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, verilerin düzeltilmesi veya silinmesini talep etme ve verilerin amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de getirmektedir. Yine kişisel verilerin ancak kişinin açık rızası veya kanunda öngörülen hallerde işlenebileceği ifade edilmiş olup, bu konulardaki usul ve esaslar kanuna

bırakılmaktadır. Söz konusu düzenleme, kamu kurum ve kuruluşlarının elinde bulunan kişisel verilerin, yeniden kullanıma konu olmamasını sağlamakta; böylece kişisel verilerin mahremiyetini teminat altına almaktadır.

4.2. Ücretlendirme

Bilginin ticarileştirilmesi veya açık erişime tabi olması şeklinde ortaya konan ücretlendirme politikası ülkemizde kurumlar ve kullanıcılar itibarıyla farklılaşmaktadır. Temelde, kamu sektörü bilgisinin yeniden kullanımını kısıtlayan faktörler arasında yer alan verinin ücretlendirilmesi ve satışı, veri paylaşımı kavramı etrafında üstünde en çok tartışılan konudur. Kamu sektörü bilgisinin satışı ile elde edilen gelir hazineye gelir kaydedilmekle birlikte, ilgili kamu kurumunun değişen oranlarda bu gelirden faydalanabilmesi kurumların veri satışından vazgeçmek istememesi sonucunu doğurmaktadır. Bu noktada kurumlar, veri satışından elde ettikleri kaynağı kurumun söz konusu verinin üretimine dair cari veya yatırım harcamalarını karşılamak üzere kullandıklarını ileri sürmektedir. Ancak, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 13. Maddesi (g) bendinin “*Belirli gelirlerin belirli giderlere tahsis edilmemesi esastır*” ilkesi uyarınca kamunun elde ettiği gelirler ortak havuzda toplandığından ve yine bu havuzdan dağıtıldığından veri satışı ile veri üretim süreci arasında bu tür doğrudan bir ilişki kurmak doğru değildir. Ayrıca, kurumlara kamu kaynaklarından ödenek tahsisi yapılırken “kurumun veri satışından elde ettiği gelir sorularak veri üretimi için geri kalan ihtiyacın ulusal bütçeden karşılanması” gibi bir uygulama da bulunmamaktadır. Diğer taraftan, harcamalarını verdikleri hizmetin karşılığı aldıkları tahsilattan karşılayan Türk Standartları Enstitüsü gibi kamu kurumları da bulunmakta ve bu kurumların mali sürdürülebilirliğinin sağlanması gerekmektedir. Dolayısıyla, Türk Standartları Enstitüsü gibi kurumların kamu sektörü bilgisinin satışına ilişkin gerekçeleri yukarıda bahsi geçen kurumlardan farklıdır.

Kurumların veri paylaşımları, ücretlendirmeye ilişkin tutumları temelinde farklı şekillerde gerçekleşmektedir. Bunlardan ilki verilerin doğrudan satışlarıdır. Kurum, kendi uhdesinde veya aynı veriyi üreten diğer kurumlarla beraber yaptığı maliyet hesapları temelinde, yukarıda bahsedildiği şekilde 5018 sayılı Kanunun 39. maddesi gereği Maliye Bakanlığı'nın da görüşünü alarak birim satış fiyatını belirlemekte ve veriyi buna göre satmaktadır. Verinin ücretli satışı ve ücretsiz paylaşımına dair hükümlere beraberce yer vermesi nedeniyle Kimlik Paylaşım Sistemi üstünden sağlanan nüfus ve adres verilerinin paylaşımı örnek olarak incelenebilir. 08/12/2006 tarihli ve 26370 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kimlik Paylaşım Sistemi Yönetmeliği'nin 23. maddesi veri paylaşımının ücrete tabi olduğunu ve ücretlendirme usul ve esaslarının İçişleri ve Maliye Bakanlıkları tarafından hazırlanacak tebliğle belirleneceğini belirtmektedir. Bu doğrultuda hazırlanan 07/11/2009 tarihli ve 27399 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kimlik Paylaşım ve Adres Kayıt Sistemi Üzerinden Alınan Bilgiler Karşılığında Katılma Payı Ödenmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ, genel yönetim kapsamındaki kamu

idareleri ile köy ve mahalle muhtarlıklarının sistemden ücretsiz faydalanacağını, ancak bunun dışındaki kamu kurum ve kuruluşları ile diğer kişilere veri satışının yapılacağını (Madde 1), sistem üzerinden yapılan her bir veri sorgulama işinin bir birim kabul edilerek her birim sorgu ücretinin 2 kuruş olacağını karara bağlamıştır (Madde 5). Kısacası özel sektör, kamu kurumlarının tersine, ücretini ödeyerek veriden faydalanabilmektedir.

Diğer taraftan, veriler üniversite gibi kimi kurumlara indirimli fiyat üstünden satılabilmekte veya kurumlararası protokollerle kurumların elindeki verinin karşılıklı değişimi yapılarak her iki kurum da ücretsiz olarak diğer kurumun bilgisini kullanabilmektedir. Protokolle veriyi karşılıklı olarak ücretsiz temin etme durumu uygulamada olumlu sonuçlar yaratsa da bu tür veri değiş-tokuşu şeklinde gerçekleşen veri paylaşımı süreci, kurumun veri üreticisi olmadığı veya ürettiği verilerin hiçbirinin, verisini talep ettiği diğer kurumun işine yaramadığı durumlarda işletilememektedir. Diğer taraftan, ücretli veya ücretsiz verilmesine bakılmaksızın Yönetmeliklerde yer alan maddeler gereği kurumlararası veri paylaşımı için protokol/anlaşma yapılması gerekmektedir (Örneğin, Kimlik Paylaşım Sistemi Yönetmeliği, 7. madde üçüncü paragrafı ve Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Döner Sermaye İşletmesi Yönetmeliği, madde 11 (d) fıkrası). Protokol yoluyla veri temini ise, ister ücretli ister ücretsiz olsun, bürokratik işlemler nedeniyle veri paylaşım sürecini yavaşlatmaktadır.

Bu konudaki farklı bir uygulama olarak Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) örneği de incelenebilir. 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanununda “*Kurum ve kuruluşlar, resmî istatistik üretiminde kullanılmak üzere, kendi görev alanları ile ilgili konularda topladıkları, işledikleri ve sakladıkları kayıt ve diğer veri dosyalarını ve her türlü harita ile uzaktan algılanmış veriyi, belirlenen süre içerisinde ücret talep etmeksizin Başkanlığa vermek veya kullanımına açmakla yükümlüdürler*” (Madde 9) ve “*Kurum ve kuruluşlar kendi görev alanlarına ilişkin ulusal kayıt sistemlerini Başkanlığın belirlediği standartlarda oluşturmak, güncellemek ve Başkanlığın istatistik amaçlı kullanımına açmakla yükümlüdür*” (Madde 10) ifadeleri yer almakta ve buradan da görüleceği üzere TÜİK’in iş süreçlerinde kullanmak üzere ihtiyaç duyacağı veri için hiçbir ücret ödemeyeceği teminat altına alınmaktadır. Diğer taraftan, Kanunun 55. maddesi ile kurum bünyesinde, yerli ve yabancı kurum, kuruluş ve kişilere, bu Kanunda öngörülen hizmetlere ait yayın, bilgi, belge satışı ile bilgi işlem, dizgi, baskı, teknik danışmanlık, eğitim, proje ve araştırma hizmetlerini yerine getirmek üzere Döner Sermaye İşletmesinin kurulduğu belirtilmekte, 14/10/2008 tarihli ve 27024 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Türkiye İstatistik Kurumu Döner Sermaye İşletmesi Yönetmeliği 4. maddesinde ise sayılan faaliyet alanları arasında “*Kurum tarafından üretilmiş her türlü bilgi, belge ve yayınları bedeli mukabilinde yurtiçindeki veya yurtdışındaki müşterilere satmak*” ((ç) bendi) yer almaktadır. Yönetmeliğin 27. maddesinde ise satış bedelinin belirlenmesi “*İşletme tarafından üretilen mal veya hizmetlerin veya yapılan işlerin ücret tarifeleri; işçilik, hammadde ve malzeme,*

harcırah, çeşitli işletme masrafları, amortisman payları ve kârdan oluşturulmak suretiyle ve maliyet bedelinin altında olmamak kaydıyla, aynı iş ve hizmetleri yapan kuruluşlardaki fiyat listeleri de göz önünde tutularak ve birim yöneticilerinin görüşleri alınarak İşletme Müdürlüğünce hazırlanır ve Yönetim Kurulunun kararı ile kesinleşir.” şeklinde açıklanmıştır. Kurumun internet sayfasında yer alan fiyatlandırma bölümünde²⁰ veri ve bilgilerin genel, katma, fon, döner sermaye ile özel ve özerk bütçeli tüm kamu kurum ve kuruluşlarına, basın kuruluşlarına ve üniversitelere (yürüttükleri projelere ilişkin taleplerinde) ücretsiz sağlandığı, bunun dışındaki taleplerin ise ücretlendirildiği belirtilmektedir. Buna göre ücretlendirme, bilginin manyetik/kağıt ortamda istenmesine, sayfa sayısına ve byte büyüklüğüne göre belirlenmektedir. Bu bağlamda, TÜİK’in internet sayfasında²¹ satışa sunulmuş veri seti ve yayınlar incelendiğinde ücretlerin farklılaştığı görülmektedir. Yayının elektronik (CD) ortamdaki versiyonu basılı yayından daha ucuza satılmakta, bazı ürünler için ise doğrudan ücretsiz olarak yayının kendisini veya dizinini sayfadan indirme hakkı tanınmaktadır. Buradan görüleceği üzere TÜİK, veri temini için kurumlara hiçbir ücret ödememekte, ancak kendi ürünlerini bedeli karşılığı satabilmektedir. Diğer taraftan, TÜİK tarafından sağlanan verilerde veri gizliliği de büyük önem taşımaktadır. Ham verilerin istenmesi durumunda kişisel bilgiler gizlenmekte ve kullanıcı ile protokol yapılmaktadır. 20/06/2006 tarihli ve 26204 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Resmi İstatistiklerde Veri Gizliliği ve Gizli Veri Güvenliğine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 9. maddesi üçüncü fıkrası ile Türkiye İstatistik Kanununun 13. maddesi üçüncü paragrafında gizli/bireysel verinin paylaşım sınırları belirlenmekte ve bu tür verilerin idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemeyeceği, istatistik amacı dışında kullanılamayacağı ve ispat aracı olamayacağı belirtilmektedir. Bu yaklaşım TÜİK’in doğru ve eksiksiz veri toplamasını sağlamayı amaçlamaktadır.

Diğer taraftan Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) ise, 540 sayılı Devlet Planlama Teşkilatı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede yer alan “*Devlet Planlama Teşkilatı, görevleri ile ilgili olarak gerekli gördüğü bilgileri bütün kamu kurum ve kuruluşlarından ve diğer gerçek ve tüzel kişilerden doğrudan istemeye yetkilidir. Kendilerinden bilgi istenen bütün kamu kurum ve kuruluşları ile diğer gerçek tüzel kişiler bu bilgileri zamanında vermekle yükümlüdür*” şeklindeki 23. madde ile veri temini konusunda geniş bir yetkiye sahiptir. Kanun Hükmünde Kararnamede verinin ücretli veya ücretsiz verilmesi yönünde bir ibare bulunmamakla birlikte veri temini ücretsiz gerçekleşmekte, benzer şekilde DPT yayınları da kamuoyuna ücretsiz olarak sunulmaktadır.

Bu noktada ele alınması gereken bir diğer konu döner sermayeli kuruluşlar olmaktadır. 01/05/2007 tarihli ve 26509 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Döner Sermayeli İşletmeler Bütçe ve Muhasebe

²⁰ <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=bilgiTalebi>

²¹ <http://www.tuik.gov.tr/Satis.do?metod=Giris>

Yönetmeliğine göre döner sermaye, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerine kanunlarla verilen asli ve sürekli kamu görevlerine bağlı olarak ortaya çıkan ve genel idare esaslarına göre yürütülmesi mümkün olmayan mal ve hizmet üretimine ilişkin faaliyetlerin sürdürülebilmesi için, kamu idaresine bağlı olarak kurulmuş işletmelere tahsis edilen sermaye olarak tanımlanmaktadır. Yine kimlik ve adres verileri örneğinden hareket edecek olursak, 03/12/1989 tarihli ve 20069 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü Döner Sermaye İşletmesi Yönetmeliğinde işletmenin faaliyet alanları arasında Genel Müdürlükçe yürütülen bilgi işlem projelerini işletmek de sayılmaktadır. Yönetmelikte faaliyet alanları ile ilgili iş ve hizmet karşılığında alınan ücretler gelir olarak sayılırken, işletmenin faaliyet alanında sayılan iş ve hizmetlerin yapılabilmesi için gereken harcamalar ve bazı personel ödemeleri giderler arasında bulunmaktadır. Genel bir değerlendirme yapılacak olursa, döner sermaye gelirlerinin harcama kapsamı döner sermayeye gelir kazandıran işlere ilişkin mal, hizmet ve personel giderleri için olmaktadır. Bununla birlikte, bazı farklı uygulamalara da rastlanılabilmektedir. Örneğin, 25/10/1986 tarihli ve 19262 sayılı Resmi Gazete yayımlanan Milli Savunma Bakanlığı ile Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlıklarına Bağlı Kurumlardaki Döner Sermayenin İşletilmesine İlişkin Yönetmelikte “*İhtiyaçların Karşılanması*” başlığı altındaki 9. maddede “*Kurumların döner sermaye işleri haricinde kalan ihtiyaçlarının bir kısmı için yapılacak giderler (araç, gereç, araştırma ve diğer her türlü ihtiyaçları), kurumların döner sermaye işlerinden elde ettikleri gelirden karşılanır*” ifadesi yer almakta ve giderler arasında bu maddede öngörülen araç, gereç, araştırma ve diğer ihtiyaçların karşılanması için yapılan masraflar da sayılmaktadır.

Döner sermayeli kuruluşlar ve uygulamalarına ilişkin en önemli husus, döner sermaye faaliyet alanı kapsamına alınan mal ve hizmetlerin hangi kıstasa göre bu kapsama alındığı sorusunun cevabıdır. Bir diğer deyişle, kurumun kanun gereği yapmakla görevli olduğu işin yapılması sürecinde veya sonucunda doğası gereği üretilen veriler ile mecburiyet dışında ayrıca ürettiği verilerin ayrımının yapılması hususudur. Sağlık hizmetlerine ilişkin döner sermaye uygulamalarında bu ayrım net olarak görülmektedir. Vatandaşların tümüne verilen genel sağlık hizmeti ile bireylerin özel olarak tercih ettikleri tıbbi uygulamalar veya profesör muayenesi seçimi arasındaki uygulama kesin olarak yapılmakta, özel muamele gerektiren tedavi ve hizmetlerin parası bu hizmeti talep edenden ayrıca alınmaktadır. Sayısal veriler için de bu ayrımın net biçimde ortaya konmasına gerek duyulmakta, kurumun kuruluş amacı doğrultusunda gerçekleştirdiği iş ve hizmetler kapsamında tüm vatandaşların ortak katkısıyla kamu kaynağı kullanılarak ürettiği verilerin paylaşımında ücretlendirme prensibi tekrar ele alınmalıdır. Bir başka önemli husus da döner sermaye işletmesinin faaliyet alanında sayılan iş ve hizmetlerin yapılabilmesi için gereken harcamalar ile tam olarak neyin kastedildiği ve gerçekten o işin icrası için yapılan toplam harcama içinde döner sermaye gelirlerinden karşılanan kısmının oranıdır.

Veri satışı sonrasında tahsil edilen katılım payı için sürecin nasıl ilerlediğine kısaca göz atmakta da fayda bulunmaktadır. Buna göre katılma payları, kurumların kendi kanunlarında veya 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda belirtilen süresi içinde ilgili kurumun Merkez Saymanlık Müdürlüğüne ödenmektedir. 07/11/2009 tarihli ve 27399 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kimlik Paylaşım ve Adres Kayıt Sistemi Üzerinden Alınan Bilgiler Karşılığında Katılma Payı Ödenmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğde bu şekilde tahsil edilen ve katılma payı olarak adlandırılan gelirin Genel Bütçeye gelir kaydedileceği, bu gelirlere iadesi gereken tutarın ilgili muhasebe birimince 810-Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Hesabından usulüne uygun şekilde iade edileceği de belirtilmektedir (Madde 7, fıkra 5).

Döner sermaye gelirlerinin hazineye ve kuruma aktarılacak payları ile kurum tarafından kullanımına ilişkin esasların incelenerek veri satışından elde edilen gelirin hangi ölçüde bu verinin üretimine katkı olarak kullanıldığına ortaya konması amacıyla döner sermayeli kuruluşlar ile genel bütçeli kuruluşların yıllık bütçe gelirleri ile harcamalarının detaylarının incelenmesi gereklidir. Bu çalışma için Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan kamu hesapları bülteni incelenmelidir. Ayrıca, genel bütçeli idarelerin kuruluş bazında harcamalarına yıllar itibarıyla bakılarak bu eğilimler de ortaya konabilir. Bu noktada, dikkat çekilmesi gereken bir nokta 5018 sayılı Kanunun 13. Maddesi (g) fıkkı gereği belirli gelirlerin belirli giderlere tahsis edilmemesinin esas olduğudur.

Bundan sonraki süreçte kamu bilgisinin yeniden kullanımına ilişkin olarak yapılacak çalışmalarda, 5018 sayılı Kanunda geçen kamu geliri ve özel gelir konularının kurum bazında ele alınmasında fayda bulunmaktadır. Kanunun 3. Maddesi (j) bendinde özel gelir, “*Genel bütçe kapsamındaki idarelerin kamu görevi ve hizmeti dışında ilgili kanunlarında belirtilen faaliyetlerinden ve fiyatlandırılabilir nitelikteki mal ve hizmet teslimlerinden sağlanan ve genel bütçede gösterilen gelirler*” olarak tanımlanmakta ve daha önce de belirtildiği gibi, aynı Kanunun 39. Maddesinde özel gelirlere ilişkin olarak kurumların fiyatlandırılabilir mal ve hizmetleri için Maliye Bakanlığı’ndan görüş alınması istenmektedir.

4.3. Lisanslama

Kamunun elinde bulunan bazı sayısal veriler 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununa konu olabilmekte ve bu tür verilerin telif hakkı üretici kurumda olmaktadır. Kamu kurumları kendi mülkiyetlerindeki bu tür verileri hangi şartlarla paylaşacaklarını anlaşma veya protokollerle belirlemektedir. Diğer taraftan kamu, her zaman elinde tuttuğu verinin bizzat üreticisi olmamakta, bu veriyi özel sektörden de temin edebilmektedir. Bu durumda özel sektörden bedeli karşılığı temin edilmiş verinin diğer kamu kurumları ile paylaşılmasında üretici firmanın lisans bazında kuruma tanıdığı yetki ve kısıtlar söz konusu olabilmektedir.

556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 20. maddesinde “Tescilli bir markanın kullanım hakkı, tescil edildiği mal veya hizmetlerin bir kısmı veya tamamı için lisans sözleşmesine konu olabilir” denmekte ve 21. maddede de inhisari lisans ve inhisari olmayan lisans şeklinde iki çeşit lisanslamadan bahsedilmektedir. Bu maddeye göre aksi sözleşmede belirtilmemişse lisans inhisari olmamaktadır. Lisansı veren, marka hakkını kendisi kullanabileceği gibi aynı markaya ilişkin vereceği lisanslarla başkalarına da kullandırabilmektedir. Ancak, inhisari lisans söz konusu olduğunda lisans alana tekel hakkı tanınmakta, lisans veren dahil üçüncü kişiler bu markayı kullanamamaktadır.

Bu noktada ticari olarak satışı yapılan sayısal bilgilerin lisans anlaşmalarına göz atmakta fayda bulunmaktadır. Sayısal veri kapsamında sayılabilecek uydu görüntüleri hakkındaki lisanslar bu bağlamda incelenmiştir. Yurtdışı menşeli uydulardan elde edilen uydu görüntüleri bayilik hakkı almış yurtiçi/yurtdışı firmalar veya uydu yer istasyonlarından temin edilmektedir. Uydu sahibi firmanın satış hakkını devrettiği, bazen söz konusu verinin üretimini de gerçekleştiren bu firmalar son kullanıcı sözleşmesi çerçevesinde alıcılara kullanım haklarını tanımlayan lisanslar satmaktadır. Mülkiyeti uydu/marka sahibi yurtdışı kuruluşa ait olan uydu görüntülerinin her hakkı saklı olup izinsiz çoğaltılması engellenmiştir. Örnek olarak, daha fazla detay bilginin elde edileceği yüksek çözünürlüklü uydu görüntülerinin kullanımına ihtiyaç duyulan çalışmalarda kullanılmak üzere kurumlarca temin edilen GeoEye uydusuna ait uydu görüntülerinin lisans anlaşmasına bakıldığında kullanım hakkının tek kullanıcı, çok kullanıcı veya kademe lisansı olarak üç çeşit olduğu görülmektedir. Lisanslar gerçek kişiler, kamu kurumları, şirketler, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları veya kar amacı gütmeyen kuruluşlar, eğitim kurumları veya uluslararası kuruluşlara satılabilmekte, her şekilde sadece dahili kullanım için izin verilen bu lisansların farklılığı tek satışta kullanım hakkının tanındığı müşteri grubu sayısı olmaktadır. GeoEye lisansları dahilinde kurumlar:

- a) Son kullanıcı kullanımına yönelik olarak verileri değişik formatlarda veya aktarılan ortamlar için yeniden biçimlendirebilir,
- b) Son kullanıcının yalnız dâhili kullanımına yönelik olarak verilerin basılı veya elektronik suretlerinden sınırsız sayıda çoğaltma yapabilir,
- c) Telif hakkı ibareleri ile birlikte verileri izole olarak ve ticari olmayan biçimde (örneğin, basılı biçimde bir araştırma raporu veya yayının bir parçası olarak) dağıtabilir,
- d) İşleme teknikleri vasıtasıyla ve/veya diğer veriler eklemek suretiyle veri üzerinde değişiklik yapabilir, ortaya çıkan veriden yalnız dâhili kullanıma yönelik suretler çıkartabilir,
- e) Veriden türetilen “Türev Çalışmalar”ı yayabilir,

f) Buradaki sınırlamalara tabi olacak şekilde, ancak devir, değiştirme, kopyalama veya alt lisans hakkı sağlamaksızın, verileri danışmanlarına, temsilcilerine veya alt yüklenicilerine sunabilirler.

Diğer taraftan, GeoEye uydusunun sahibi olan firmanın önceden yazılı izin alınmaksızın bu lisanslarla verileri kullanmak, kopyalamak, görüntülemek, değiştirmek, türev çalışmaları yapmak, suretlerini birleştirmek veya transfer etmek, alt lisans vermek, satmak, kiralamak veya üçüncü kişilere devretmek yasaktır²².

Bu bağlamda, kamunun elindeki bilgilerin idarenin kendisine veya özel şirkete ait bir telif hakkı ile korunması durumunda bilginin paylaşılabilmesi için kamu kurum ve kuruluşlarının bu bilgilerin erişilebilir olmasını teşvik edici tedbirler alması gerekecektir. Telif hakkı sahiplerinin bu haklarından gönüllü olarak feragat etmelerini sağlayacak kolay ve etkili lisanslama sözleşmeleri ile bu bilgilerin üretilmesi sürecinde daha fazla finansman sağlanması düşünülebilir. Bu da kamuya temin edilen sayısal verilerin telif hakkı göz önüne alındığında, karşılığı maliyetine yansıtılmak üzere, verilerin katma değerli ürün üretmek üzere kullanımına cevaz verecek şekilde kamuya açılmasını sağlayacak lisans çeşitlerinin geliştirilmesi anlamına gelmektedir. Burada uydu görüntüleri sadece bir örnek olarak verilmiş olup verilerin kamuyla paylaşımı amacıyla önerilebilecek lisans çeşidinin uydu görüntülerini kapsayıp kapsamayacağı ayrıca değerlendirilmelidir. Kamuya uydu görüntüsü alımında son yıllarda artan bir talep olduğundan kamu kurumlarında bir arşiv oluşmaktadır. Alınan uydu görüntülerinin işlemlerden geirilmif türev ürün olarak hangi ortamda (rneğin veriyi kendi bilgisayarına indirmeden web servis hizmeti olarak) ve kısıtlarla kamu ile paylaşılabileceği tartışılabilir.

4.4. Paylaşımı ngrlen Bazı Kamu Sektörü Bilgileri

Ülkemizde paylaşımında fayda görülen kamu sektörü bilgisi olarak aşağıdaki veriler söylenbilir:

- 1- Haritalar ve altlık coğrafi veriler
- 2- Meteoroloji bilgileri
- 3- Yasal bilgiler
- 4- Trafik bilgileri
- 5- Finansal ve ekonomik bilgiler
- 6- İstatistikler

Kamu sektörü bilgisi yukarıda sayılanlarla sınırlı olmayıp kapsamı, sektöre ve sunulacak hizmete göre genişletilebilir. Yenilikçi teknolojiler, bu bilgilerin kullanım alanlarını günden güne geliştirerek yeni hizmetlerin sunumuna imkan tanımaktadır.

²² <http://www.spaceturk.com.tr/showpage.aspx?id=175>

Örnek teşkil etmesi amacıyla, yukarıda yer alan ve daha önceki bölümlerde bahsedilen PIRA çalışmasında da kamu sektörü bilgisi içinde en yüksek katma değerini yarattığı belirtilen coğrafi verilerin ülkemizde paylaşım durumuna yönelik bir inceleme aşağıda sunulmaktadır.

Örnek İnceleme: Haritalar ve Altlık Coğrafi Veriler

Bu kapsamda öncelikle AB’de uygulamada olan coğrafi veri üretimi ve paylaşımına dair yaklaşımdan bahsetmek yerinde olacaktır. Avrupa’da özellikle çevresel veya çevreye ilişkin politika ve faaliyetlerde ihtiyaç duyulan coğrafi/mekansal veriye erişimi sağlamak amacıyla hayata geçirilen INSPIRE projesinin temel esasları 2007/2/AT sayılı Direktif ile ortaya konmuştur. Direktifin giriş bölümünde, INSPIRE Direktifinin kamu sektörü bilgisinin yeniden kullanımına ilişkin 2003/98/AT sayılı Direktife tezat olamayacağı, hatta 2003/98/AT sayılı Direktifin amaçlarının INSPIRE Direktifini tamamlayıcı nitelikte olduğu belirtilmektedir. Kamu bilgilerinin yeniden kullanımına ilişkin Direktifin (2003/98/AT) yanı sıra çevre verilerine erişime ilişkin Direktif (2003/4/AT) ve veri koruma Direktifinin (95/46/AT) de INSPIRE Direktifi ile ilgili olduğu belirtilmekte, ayrıca bu Direktif ile kamu kurumlarının fikri mülkiyet haklarına da saygılı olunacağı taahhüt edilmektedir. Mekansal veri altyapılarının başarıyla işleyebilmesi için asgari seviyede hizmetin altyapı üstünden kullanıcılara ücretsiz sunumunun önemini vurgulayan Direktif, üye ülkelerin, belirli özel durumları da gözönüne alarak, mekansal veri setlerini incelemesi ve ücretsiz sunulacak asgari düzeyde veriyi hazır etmelerini istemektedir. Diğer taraftan Direktif, uluslararası ilişkiler, kamu güvenliği ve ülke savunmasını etkileyecek durumlarda mekansal verilere kamunun erişiminde kısıtlar olabileceğini belirtmektedir. Kanunlarla korunan gizlilikler, adaleti engelleme, ticari bilgilerin gizliliği, fikri mülkiyet hakları, kişisel veri mahremiyeti, çevrenin korunması (koruma altındaki türlerin konumları) gibi hususlar da bu kapsamda sayılmıştır.

Disiplinlerarası kullanımın oldukça yoğun olduğu ancak ülkemizde etkin paylaşımına yeterli önemin verilmediği coğrafi bilginin²³ paylaşımına yönelik mevzuat da oldukça kısıtlı olup coğrafi bilgi sistemleri alanında veri paylaşımına ilişkin tek hukuki düzenleme 31 Ağustos 1994 tarihli ve 22037 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Harita ve Harita Bilgilerini Temin ve Kullanma Yönetmeliği’dir. Özellikle “harita bilgileri” tanımı ile oldukça geniş anlamda coğrafi bilgi söz konusu yönetmelik kapsamına alınmıştır. Harita ve harita bilgilerinin paylaşımına ilişkin esasların yer aldığı Harita ve Harita Bilgilerini Temin ve Kullanma Yönetmeliğinde Harita Genel Komutanlığı, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı Seyir ve Oşinagrafi Dairesi Başkanlığı ve kanunlarla yetki verilmiş diğer kurumların yanı sıra bu kurumlarca üretilen her çeşit harita veya harita bilgisini elinde bulunduran, çoğaltan veya kullanan kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişiler kapsamaktadır.

²³ Coğrafi bilgi 15 Temmuz 2005 tarihli ve 25876 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Büyük Ölçekli Harita ve Harita Bilgileri Üretim Yönetmeliğinde “*Yer yuvarına bağlı bir koordinat sisteminde tanımlanan konum ve bu konumla doğrudan veya dolaylı olarak ilişkilendirilen bilgi*” olarak tanımlanmıştır.

Yönetmelik harita ve harita bilgilerinin paylaşımına çeşitli düzenlemeler getirmektedir. Bu düzenlemelerde paylaşılacak bilginin ölçeği ve içeriği, gizlilik dereceleri, çalışma alanı kapsamında askeri alanların olup olmadığı ile veri talebinde bulunanların kamu kurumu/kuruluşu, özel, yurtiçi veya yurtdışı kaynaklı tüzel kişilik olup olmadığı gözönüne alınmaktadır. Sonuç olarak, farklı kullanıcı grupları ve farklı veriler için çeşitli düzeylerde kısıtlamalara gidildiği ve bağlı kuruluşları hariç olmak üzere Cumhurbaşkanlığı, TBMM Başkanlığı ve Başbakanlık Makamları ile Türk Hava Kurumu Başkanlığı dışında kalan tüzel kişiler tarafından yapılacak taleplerin ancak ücreti mukabilinde karşılanabileceği görülmektedir.

Yönetmelikte belirtilen hususlardan birisi de eğitim ve kalkınma amaçları için özel üretimi gerektiren durumlara ilişkindir. Hangi gizlilik derecesinde olursa olsun, üretimi yapacak ilgili kurum ile yapılacak protokol esaslarına göre ücrete binaen bu tür özel üretimler gerçekleştirilebilmektedir. Özel üretimlerde kullanılacak standart ve özelliklerin öncelikle mevzuata uygun olması aranmakta, mevzuatın olmadığı durumlarda ise standart ve özellikleri üretimi yapacak kurumun belirlemesi istenmektedir.

Bir başka husus ise Yönetmelikte üretici olarak belirlenmiş Harita Genel Komutanlığı, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü ile Deniz Kuvvetleri Komutanlığı Seyir, Hidrografi ve Oşinografi Dairesi Başkanlığı dışında kalan yurtiçi üreticiler tarafından üretilen veya yurtdışından ithal edilen, kadastral haritalar hariç her türlü haritanın uygunluğunun onaylanması konusudur. Uygunluğun tasdikinin yanı sıra, bu tür üretimlerin Yönetmelikte üretici olarak belirlenmiş kurumların ürünlerinden yararlanılmış olması durumunda ayrıca talep edilecek telif²⁴ ve iktibas ücretinin de ödenmesi istenmektedir. Ayrıca, üreticilerden temin edilen harita ve harita bilgilerinin başka kurumlara, yerli ve yabancı tüzel kişilere kullandırılması, verilmesi veya çoğaltılması da telif ve iktibas hakları gerekçe gösterilerek yasaklanmıştır.

Görüleceği üzere Harita ve Harita Bilgilerini Temin ve Kullanma Yönetmeliği, kapsamına aldığı bilgilerin paylaşımına büyük kısıtlar getirmiştir. Verilerin kurumlar arası paylaşımı mutemetlere zimmet yoluyla olmakta, özel sektörün bilgilere erişimine ise imkan sağlanmamaktadır. Diğer taraftan, harita ve harita bilgilerinin ücretsiz sunumu sadece belli makamlara olabilmekte, söz konusu bilgilerin telif hakkından ötürü diğer kurumların bu verileri kullanarak farklı ürünleri üretmeleri halinde dahi ücret

²⁴ Harita ve harita bilgileri, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun, 07/06/1995 tarihli ve 4110/1 Kanun ile değişik 2. maddesinde ilim ve edebiyat eserleri içinde tanımlanmakta ve bu eserler telif hakkı ile korunmaktadır. Diğer taraftan, 15/07/2005 tarihli ve 25876 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Büyük Ölçekli Harita ve Harita Bilgileri Üretim Yönetmeliğinin 102. maddesinde “*Bu Yönetmelik kapsamında üretilecek harita bilgi ve belgelerinin telif ve iktibas hakları üreten kişi ya da kuruluşa aittir*” ifadesi yer almaktadır. Yönetmelikte, proje alanıyla sınırlı kalmak üzere düzenlenecek protokollerle harita ve harita bilgisi üreten kuruluşların karşılıklı bilgi değişimi yapabileceği, yine hak sahibi kuruluş ile talep sahibi kuruluş veya kişi arasında yapılacak protokoller çerçevesinde telif hakkı saklı kalmak üzere söz konusu bilgilerin eğitim-öğretim amaçlı yayınlar ile ticari yayın ve broşürlerde kullanılabilmesi belirtilmektedir.

alınacağı belirtilmektedir. Kısaca, kamu sektörü bilgisi olan harita ve harita bilgilerinin teminine büyük kısıtlar getirilmiş, bilgilerin paylaşımı ve dolayısıyla kullanımı ücretlendirilmiştir.

INSPIRE Direktifinde belirtildiği gibi kullanıcıların mekânsal veriye erişimini sağlayacak altyapıların başarıya ulaşmasında asgari düzeyde coğrafi bilginin ücretsiz sunumu gereklilik arz etmektedir. Ülkemizde de mekânsal veri üretiminde mükerrerliği engellemek ve veriye erişimi sağlamak amacıyla kurulması planlanmış olan ve bu yönde çalışmaları devam eden coğrafi veri portalinin işlerlik kazanması ve portal üzerinden kullanıcıların verilere ulaşabilmesi için coğrafi veri paylaşımı önündeki engellerin kaldırılması büyük önem taşımaktadır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

İçerik endüstrisinde önemli bir yere sahip kamu sektörü bilgisinin yeniden kullanım yoluyla ekonomiye kazandırılması bilgiye dayalı ekonominin gelişmesine ve kalkınmaya, bilgiye erişimin önündeki kısıtların kaldırılması ise bireylerin ve işletmelerin dönüşümlerini gerçekleştirerek bilgi toplumunun birer parçası olmasına katkı sağlayacaktır. Bu nedenle, konunun dünyadaki gelişmeler ışığında irdelenerek kamu sektörü bilgisinin yeniden kullanımına ilişkin kısıtların ortadan kaldırılması yönünde çalışmaların yapılması büyük önem arz etmektedir.

Türkiye’de kamu sektörü bilgisinin yeniden kullanıma tabi olması konusunda öncelikle bir çerçeve düzenlemeye ihtiyaç bulunmaktadır. Bu çerçeve düzenleme çok değişik sektörlerde, çok farklı kurumlar tarafından barındırılan içeriğin kullanıcılar için erişilebilir hale getirilmesi yönünde temel esasları içerecek, buna bağlı olarak ilgili mevzuatta gerekli değişiklikler yapılacaktır. Bu noktada mevzuatın taraması ve belirlenmiş kamu sektörü bilgisinin paylaşımına dair esasları içeren kanun ve yönetmeliklerde düzenleme yapılması gerekmektedir. Diğer taraftan, mevcutta kamu sektörü bilgisinin ücretlendirilmesinde marjinal maliyet esası temel alınmadığından, bu esasa göre ücretlendirme veya ücretsiz sunum için mevzuat taraması yapılmalı ve değişiklik gereksinimleri tespit edilmelidir. Kamu bilgilerinin daha geniş bir çerçevede paylaşımı yaklaşımı benimsendiğinde, halihazırda yürürlükte bulunan kısmi düzenlemeler ile kişisel verilerin korunmasına ilişkin çıkarılması öngörülen çerçeve düzenlemelere hassasiyet gösterilmesi de gereklidir.

Hem OECD Tavsiye Kararı, hem de AB’nin 2003/98/AT sayılı Direktifinde ülkelerin ücretsiz veya marjinal maliyet temelinde yeniden kullanıma açacakları verilerin listesini oluşturmaları istenmiştir. Buna paralel şekilde ülkemizde de kurumlar tarafından hangi verilerin bu kapsamda sunulacağı yönünde bir çalışma yapılarak listeler hazırlanmalı ve verilerin paylaşımına hazır hale getirilmesi için çalışmalar başlatılmalıdır.

Veri listelerinin hazırlanması sonrasında veriler özelinde lisanslama ve ücretlendirme esasları belirlenmelidir. Bilgiler fikri mülkiyete konu olabildiğinden bilgilerin paylaşımı için telif hakkının kamu kullanımına uygun hale getirilmesi gerekmektedir. Kurumların veri paylaşımını kolaylaştırmak üzere, tamamen açık erişime konu olacak veriler için lisans çeşitleri önerilmelidir. Mutlaka ücretlendirme yapılması gerekli görülür ise belirlenen ücretler gerekli kalitede verinin üretimini sağlamalı ancak verinin toplanması, üretimi, tekrar üretimi ve dağıtım maliyetlerini aşmamalıdır. Diğer taraftan, devlet ve diğer kamu kuruluşları veya ulusal bir kanuna dayalı olarak kamu görevi icra edenler arasında veri paylaşımına ilişkin tanımlanacak mekanizmanın, özellikle giderlerini kendi gelirlerinden karşılamak durumunda olan kamu kurumlarının mali dengelerini tehdit etmemesi gerekmektedir. Bu nedenle bu tür kurumların

ücretlendirme politikaları ele alınırken, idarelerin kendi mali dengelerini sağlamalarında veri satışına duydukları gereksinim göz önüne alınmalıdır.

Önümüzdeki süreçte burada bahsedildiği şekilde çalışmaların yapılması ve uygulamanın hayata geçirilmesi için kısa vadede yapılması gerekenler aşağıda sunulmaktadır:

1. Kurumların mevzuatları ve uygulamaları konusunda görüşlerinin alınması,
2. Kurumlarla toplantı yapılması
3. Türkiye’de kamu sektörü bilgisinin yeniden kullanımıyla sağlanacak ekonomik değerın hesaplanması
4. Veri listelerinin hazırlanması
5. Lisans ve ücret prensiplerinin belirlenmesi
6. Lisans çeşitlerinin geliştirilmesi
7. Marjinal maliyet hesaplama yönteminin ortaya konması
8. Bazı kanunlarda değişiklik yapılması hakkında kanun veya çerçeve mevzuatın (bu konuya ilişkin genel nitelikte kanun) hazırlanması
9. Paylaşımı sağlanacak veriye erişimi kolaylaştıracak portalin geliştirilmesi ve uygulamaya açılması.

6. KAYNAKÇA

Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, Kanun No: 6183, Resmi Gazete 28/07/1953.

Bargmann, M., Gerald P., Boris P., 2004, A Citizen's Perspective on Public Sector Information, Public Sector Information in the Digital Age, 255-274, Edward Elgar Publishing Limited, UK.

Bilgi Edinme Hakkı Kanunu, Kanun No: 4982, Resmi Gazete 24/10/2003.

Burkert, B., 2004, The Mechanics of Public Sector Information, Public Sector Information in the Digital Age, 3-19, Edward Elgar Publishing Limited, UK.

Büyük Ölçekli Harita ve Harita Bilgileri Üretim Yönetmeliği, 15/07/2005 tarihli ve 25876 sayılı Resmi Gazete.

Communication From The Commission to the European Parliament, The Council, The European Economic And Social Committee and the Committee of the Regions: A Digital Agenda for Europe. (çevrimiçi) <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0245:FIN:EN:PDF>

DATA.GOV, An Official Web Site of The United States Government (çevrimiçi) www.data.gov

Demirbaş, T., 2004, Bilgi Toplumunda Kamu Kesimi Enformasyonundan Elde Edilen Gelirlerin Kamu Maliyesindeki Yeri, 3. *Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi*, Osmangazi Üniversitesi İİBF, 25-26 Kasım 2004, s. 367-377.

Devlet Planlama Teşkilatı Kuruluş ve Görevleri Hakkında 540 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 24/06/1994 ve 21970 sayılı Resmi Gazete.

Döner Sermayeli İşletmeler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği, 01/05/2007 tarihli ve 26509 sayılı Resmi Gazete.

DPT, 2006, 2006-2010 Bilgi Toplumu Stratejisi eki Eylem Planı. (çevrimiçi) http://www.bilgitoplumu.gov.tr/BTStrateji_EP.asp

ePSI Platformu (çevrimiçi) <http://www.epsiplus.net/>

European Commission (EC), 2007, Directive 2007/2/EC of the European Parliament and of the Council establishing an Infrastructure for Spatial Information in the European Community (INSPIRE). (çevrimiçi) <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:108:0001:0014:EN:PDF>

European Commission (EC), 2003, Directive 2003/98/EC of the European Parliament and of the Council on the re-use of public sector information. (çevrimiçi) http://ec.europa.eu/information_society/policy/psi/index_en.htm

Europe's Information Society Thematic Portal, Public Sector Information-Raw Data for New Services and Products (çevrimiçi) http://ec.europa.eu/information_society/policy/psi/rules/ms/index_en.htm

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu, Kanun No: 5846, Resmi Gazete 13/12/1951.

Harita ve Harita Bilgilerini Temin ve Kullanma Yönetmeliği, 31/08/1994 tarihli ve 22037 sayılı Resmi Gazete.

INTA SpaceTurk (çevrimiçi) www.spaceturk.com.tr/showpage.aspx?id=175

İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü Döner Sermaye İşletmesi Yönetmeliği, 03/02/1989 tarihli ve 20069 sayılı Resmi Gazete.

Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, Kanun No: 4736, Resmi Gazete 19/01/2002.

Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, Kanun No: 5018, Resmi Gazete 24/12/2003.

Kimlik Paylaşımı Sistemi Yönetmeliği, 08/12/2006 tarihli ve 26370 sayılı Resmi Gazete.

Kimlik Paylaşım ve Adres Kayıt Sistemi Üzerinden Alınan Bilgiler Karşılığında Katılma Payı Ödenmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ, 07/11/2009 tarihli ve 27399 sayılı Resmi Gazete

Markaların Korunması Hakkında 556 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, Resmi Gazete 08/06/1995.

Milli Savunma Bakanlığı ile Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlıklarına Bağlı Kurumlardaki Döner Sermayenin İşletilmesine İlişkin Yönetmelik, 25/10/1986 tarihli ve 19262 sayılı Resmi Gazete.

OECD, 2008, OECD Recommendation of the Council for Enhanced Access and More Effective Use of Public Sector Information [C(2008)36].

OECD, 2006, Digital Broadband Content: Public Sector Information and Content (DSTI/ICCP/IE(2005)2/FINAL).

Opening Up Government, United Kingdom (çevrimiçi) <http://data.gov.uk/>

Papapavlou, G., 2000, Public Sector Information Initiatives in the European Union, *Third UNESCO Congress on Ethical, Legal and Societal Challenges of Cyberspace*, Paris, 13-15 November 2000, p. 104-127.

PIRA International, 2000, Commercial Exploitation of Europe's Public Sector Information, Final Report for the European Commission Directorate General for the Information Society (çevrimiçi) http://ec.europa.eu/information_society/policy/psi/docs/pdfs/pira_study/commercial_final_report.pdf

Public Sector Information - Raw Data for New Services and Products, (çevrimiçi) http://ec.europa.eu/information_society/policy/psi/index_en.htm

Resmi İstatistiklerde Veri Gizliliği ve Gizli Veri Güvenliğine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliği, 20/06/2006 tarihli ve 26204 sayılı Resmi Gazete.

Re-use of Public Sector Information, Ireland (çevrimiçi) <http://psi.gov.ie/>

Reuse of Public Sector Information – The Norwegian Story (çevrimiçi) <http://data.norge.no/blogg/2010/09/reuse-of-public-sector-information-the-norwegian-story/>

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Döner Sermaye İşletmesi Yönetmeliği, 07/02/2009 tarihli ve 27134 sayılı Resmi Gazete.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, Kanun No:5982, Resmi Gazete 13/05/2010.

Türkiye İstatistik Kanunu, Kanun No:5429, Resmi Gazete 18/11/2005.

Türkiye İstatistik Kurumu Döner Sermaye İşletmesi Yönetmeliği, 14/10/2008 tarihli ve 27024 sayılı Resmi Gazete.